

SLUTTRAPPORT DOAVISA

Linn Bylund og Cathrine Haugan
 År: 2020
 Prosjektnr: 265

Linn Bylund og Cathrine Haugan

År: 2020

Prosjektnr: 265

INNHOLD

1	SAMMENDRAG	3
2	BAKGRUNN.....	4
3	OM PROSJEKTET	5
3.1	ORGANISERING AV PROSJEKTET	5
3.2	PROSJEKTETS MÅLSETTING	5
3.2.1	<i>Målgruppe.....</i>	5
3.3	DESIGN, METODE OG MATERIALE.....	6
3.3.1	<i>DOAVIS SOM METODE.....</i>	6
3.3.2	<i>OM DOAVISA</i>	6
4	GJENNOMFØRING	7
4.1.1	<i>Produsere fire nye Doaviser, samt brukerveiledning og informasjonsmateriale ..</i>	7
4.1.2	<i>Tilby et års abonnementsordning på Doavisa</i>	8
4.1.3	<i>Resultater og tilbakemeldinger på Doavisa</i>	8
4.1.4	<i>Videre planer</i>	9
	REFERANSER	10

1 SAMMENDRAG

Dette har vært et prosjekt rettet mot elever i ungdomsskolen. Ungdomsskolen er en tid knyttet til identitetsbygging hvor kjønn og seksualitet står sentralt. Ungdommene må få best mulig kunnskapsgrunnlag før de selv skal begynne å utforske egen identitet og seksualitet.

«Doavisa» er informasjonsplakater om viktige tema som seksualitet, kropp, psykisk helse, grensesetting og overgrep, som henges opp på innsiden av døra, slik at eleven kan lese uforstyrret.

Prosjektet er utviklet av likestillingscenteret KUN, Steinkjer Unge Kvinners Sanitetsforening (SUKS) og Norske Kvinners Sanitetsforening (NKS). Prosjektet har og hatt en referansegruppe bestående av ungdomsrepresentanter fra ungdomsråd, lærere, helsesykepleier, senter mot incest og seksuelle overgrep (SMISO), SLT-koordinator og miljøteam.

Prosjektet har fått støtte av Stiftelsen Dam, og er et nasjonalt prosjekt hvor sanitetsforeninger fra hele landet har kjøpt Doavisa til sin lokale ungdomsskole. Prosjektet har vært toåring fra 2018-2020, og bygger videre på pilotprosjektet «Doavisa» hvor vi i 2017 produserte fire utgaver av Doavisa og testet den på fire ungdomsskoler i Nord-Trøndelag. I dette prosjektet har vi produsert fire nye utgaver av Doavisa, samt gjort en del redigeringsarbeid på de fire utgavene fra pilotprosjektet. Vi har og utviklet veiledere til skoler og sanitetsforeninger om avisa, samt informasjonsbrosjyrer og andre markedsføringsprodukter.

2 BAKGRUNN

Vi vet at ungdom er en særlig sårbar gruppe når det gjelder seksuell helse. En KRIPOS – rapport fra 2014 peker på at ungdomsskoleelever statistisk sett har en betydelig risiko for å bli utsatt for overgrep. I mange tilfeller er også overgriperen selv ung. I en UNGHUNT-undersøkelse i Verdal fra 2012 oppgir om lag 4 prosent av ungdomsskoleelevene at de har vært utsatt for press som førte til seksuelle handlinger. En tredjedel av disse hendelsene hadde skjedd i ruspåvirket tilstand, og over halvparten av ungdommene som var utsatt for overgrep, hadde aldri snakket med noen om dette. I den grad ungdom som har blitt utsatt for overgrep forteller om det til noen, er det, ifølge den tidligere nevnte KRIPOS-rapporten, oftest til en jevnaldrende venn. Det er viktig å gi ungdom kunnskap og kompetanse om å sette egne grenser og respektere andres, og å gi dem kunnskap om hvem de kan kontakte om de selv eller noen de kjenner er utsatt for overgrep.

Også seksuell trakassering er utbredt blant ungdom. En undersøkelse fra 2014, blant elever i videregående skole i Sør-Trøndelag, fant at mer enn tre av fem ungdommer hadde opplevd seksuell trakassering det siste året. Trakasseringen omfattet et spekter av handlinger fra kjønnsrelaterte skjellsord og seksuell ryktespredning til digital trakassering og fysisk tvang til seksuelle handlinger, inkludert samleie. Rundt halvparten av guttene og 34 prosent av jentene i studien oppga at de selv hadde trakassert noen i løpet av året (Bendixen & Kennair, 2014). Seksuell trakassering har negativ effekt på unges helse både på kort og lang sikt. Bendixen og Kennair fant en klar sammenheng mellom seksuell trakassering, depresjon og dårlig selvbilde hos jenter og gutter.

Helsedirektoratets strategi for seksuell helse, 'Snakk om det', understreker at det er viktig å 'sikre barn og unge kunnskap og kompetanse om kropp, grenser, seksualitet og seksuell helse'. Samtidig viser Sex og politikks rapport fra 2015 at det stiller store krav til lærere og helsepersonell å dekke elevers behov for å lære om temaer som seksualitet, grenser, kommunikasjon, identitet, forventninger og relasjoner, og at en stor andel elever finner seksualundervisningen i skolen mangelfull og ekskluderende. Skolen opplever et sterkt press når det gjelder temaer som skal dekkes av pensum og fagplaner, og at det er mange aktører som vil inn i skolen. Dette kan gjøre det utfordrende for frivillige organisasjoner å komme inn i skoletiden og gjøre arbeid på dette området.

Kartleggingen gjennomført av Sex og politikk viser også at 90 prosent av helsearbeidere ikke tar opp temaet seksualitet fordi de ikke føler seg trygge på det. Mange ungdommer opplever også en mangel hos lærere og helsepersonell på kompetanse om spørsmål relatert til å være LBHT-person. Tilsvarende opplever mange unge funksjonshemmede at helsepersonell og pedagoger ikke tør å snakke med dem om sex, og at de mangler kunnskapen og verktøyene de trenger for å ta opp dette med ungdommene på en god måte.

3 OM PROSJEKTET

3.1 ORGANISERING AV PROSJEKTET

Prosjektet er utviklet av likestillingscenteret KUN, Steinkjer Unge Kvinners Sanitetforening (SUKS) og Norske Kvinners Sanitetslag (NKS), med en bred referansegruppe bestående av helsesøstre, Støttesenter mot incest, ungdommer og fagkompetanse fra kommunen.

I gjennomføringen av prosjektet har KUN, SUKS og NKS samarbeidet tett. Vi har hatt stor nytte av hverandres fagkunnskaper og kjennskap til ulike fagmiljøer. KUN og SUKS har hatt hovedansvaret for å utvikle fire nye utgaver av Doavisa, gjøre redigeringsarbeid på de fire avisene som er produsert tidligere, organisere salg av avisa, drifte Doavisas Facebookside, e-post og ha kontakt med de lokale sanitetslagene. NKS har hatt ansvar for å markedsføre Doavisa i sine kanaler og bidra til å gjøre Doavisa kjent blant sanitetslagene.

3.2 Prosjektets målsetting

Hovedmålet i prosjektet har vært å styrke ungdoms evne til å ivareta egen seksuell helse gjennom å bygge opp et positivt forhold til kropp og seksualitet og tilby kunnskap om;

- Anatomi, seksualitet og kjønnsidentitet
- Tiltrekning, flørting og kommunikasjon om sex
- Seksuell trakassering og overgrep, hvordan kjenne igjen og reagere på disse
- Rettigheter og grenser, og hva ungdom skal gjøre om de blir utsatt for overgrep, eller om de kjenner andre som har blitt utsatt
- Sosial kontroll, mobbing og psykisk helse

Innholdet er utformet med tanke på å bidra til likestilling for ulike grupper ungdommer gjennom å formidle et mangfold.

3.2.1 Målgruppe

Målgruppen er ungdom i ungdomsskolealder over hele landet. Grunnen til at vi har valgt oss ut denne aldersgruppen er at denne kunnskapen bør gis tidlig. Ungdommene må få best mulig kunnskapsgrunnlag før de selv begynner å prøve seg fram med sin egen seksuelle praksis. Ungdomsskolen er en tid knyttet til identitetsbygging hvor kjønn og seksualitet står sentralt. Det å kjenne til egne grenser og hva man vil og ikke vil innebærer å lære seg selv å kjenne og utvikle et positivt forhold til egen kropp og sin egen seksualitet. For å kunne si nei, må man også kunne si ja!

3.3 Design, metode og materiale

3.3.1 DOAVIS SOM METODE

Doavisene er informasjonsplakater utarbeidet for elever på ungdomsskolen med ulike tema knyttet til kropp, tiltrekning, sex, grensesetting og psykisk helse.

Dette er en metode som lar eksterne aktører komme inn i skolen uten å legge beslag på undervisningstid eller vesentlige ressurser fra skolens side. Ved at avisene henger på do, vil de være tilgjengelige for alle elever, og gi mulighet til at den enkelte elev kan studere dem uten å bli forstyrret av medelever. Doavisa er en plakat, som skal henges opp inne i båsene på toalettene på skolene. Avisene tar opp temaer relatert til seksualitet, åsukisk helse og grensesetting, og inneholder kontaktinformasjon til hjelpelinjer og andre instanser ungdom kan kontakte og hvor de kan finne mer informasjon. Avisene inneholder ikke reklame. Målet har vært at Doavisa skal være underholdende, tankevekkende, informativ og inkluderende.

I tillegg har vi hatt fokus på å gjøre det så enkelt som mulig for både sanitetsforeningene og skolene å ta i bruk Doavisa. En del av metoden har derfor vært å utarbeide veiledere som gir informasjon og praktisk veiledning til sanitetsforeningene og skolene.

3.3.2 OM DOAVISA

Det er produsert fire nye aviser i dette prosjektet. I tillegg har vi gjort en del redigeringsarbeid på de fire avisene vi utviklet i forrige prosjektperiode.

Materialet har inkludert informative tekster på ulike tema, spørsmål fra ungdommer, statistikk, faktabokser, bilder og jodel, samt kontaktinformasjon til relevante organisasjoner og hjelpeinstanser.

Innhold har delvis vært hentet fra ung.no, illustratør og tegneserieskaper Jenny Jordahl, og helsesista med deres tillatelse. I tillegg har vi samarbeidet med illustratørene Ingrid Bomann-Larsen og Vigdis Nordtømme som har tegnet helt egne illustrasjoner til Doavisa.

Et generelt fokus i prosjektet har vært at Doavisa skal være et lavterskeltilbud og inkludere bredt. Vi har derfor gjort generelle grep i avisene for å gjøre de så inkluderende som mulig, for å «Inkludere uten å markere». Vi har derfor vært bevisst på at Doavisa skal ha inkluderende språkføring og billedbruk. Hver utgave har vært sjekket av referansegruppen for å kvalitetssikre at avisene er inkluderende og at avisene tar opp temaer som er relevante for ulike grupper ungdommer, og det er viktig at både etniske minoriteter, seksuelle minoriteter og ungdom med funksjonshemming er representert i denne gruppa.

Vi har også møtt elevrådene og involvert dem i prosessen med å velge ut tema og fokus til Doavisene. De har på denne måten hatt muligheten til å fronte tema som de synes er spesielt viktige for dem. De er også blitt involvert i arbeidet med å henge opp avisene. På denne måten har vi sørget for at prosjektet er relevant for brukergruppen og faktisk er en hjelp i deres hverdag.

4 GJENNOMFØRING

I prosjektbeskrivelsen beskriver vi to hovedtiltak; Produsere fire nye utgaver av doavisa og tilby en abonnementsordning av Doavisa

4.1.1 Produsere fire nye Doaviser, samt brukerveiledning og informasjonsmateriale

Vi har produsert fire nye aviser slik at vi, sammen med de fire utgavene vi produserte i forrige prosjektperiode, har en ferdig Doavisapakke med 8 utgaver som sammen dekker et helt skoleår. Hver avis henger opp i ca seks uker.

De fire nye utgavene tar for seg temaene sex, psykisk helse, sosial kontroll og inkludering.

Utgave 5: Mer om sex tar for seg hvorfor sex ofte er godt, men også hvorfor sex noen ganger kan gjøre vondt. I tillegg er det et avsnitt som snakker om porno.

Utgave 6: Sosial kontroll. Her snakker vi en del om hva sosial kontroll, at den kan ramme på ulike måter, hvordan sosial kontroll ofte knyttes til skam og hvor man kan søke hjelp dersom man opplever å bli utsatt for negativ sosial kontroll.

Utgave 7: Mobbing og inkludering. Her setter vi søkelyset på hva mobbing er, hva man kan gjøre om man blir mobbet og hvordan man kan være en god støtte om noen man kjenner blir mobbet.

Utgave 8: Denne utgaven handler om at alle har en psykisk helse, om at det er vanlig at livet kan være kjipt innimellom, positivt selvrprat og smarte tips til hva man selv kan gjøre for å ha det litt bedre.

I tillegg til de fire nye avisene har vi gjort en del redigeringsarbeid på de fire første avisene som ble produsert i pilotprosjektet. Disse utgavene tar for seg følgende tema:

Utgave 1: tiltrekning og flørting. I denne utgaven Forteller vi om tegnene på at du er forelsket og om det å være forelsket i noen av samme kjønn.

Utgave 2: Kropp og kjønn. Her erklærer vi jomfruhinnen for død, vi snakker om ereksjon og at kroppene våre er deilige ulike og fantastiske unike.

Utgave 3: Sex. I denne utgaven gjør vi rede for hva ordet sex egentlig rommer, vi snakker om forventninger til sex og det å vite når man er klar for å ha sex.

Utgave 4: Grensesetting. Her presenterer vi de tre S-ene: sunn, sikker og samtykkende sex. Ungdommene får tips om hvordan å si nei på en god måte og alkohol og voldtekt er tema som tas opp.

I tillegg til Doavisene har vi utarbeidet en brukerveiledning til skole/ lærere og til de lokale sanitetsforeningene. Veilederen til skole/lærere gir mer informasjon om formålet med Doavisa, innholdet i de ulike utgavene av avisa og tips om hvordan lærerne kan bruke Doavisa som utgangspunkt for samtaler/arbeid med temaene i klassen. Veilederen til sanitetslagene gir praktisk informasjon om hvordan de kan gå frem i kontakt med skolen, gjøre avtaler på opphenging, lansering av avisa på skolen, oppfordring om å få blest omkring avisa i lokale medier og litt generell informasjon om Doavisa og de ulike utgavene.

Vi har utarbeidet et eget informasjonsskriv til foreldre med informasjon om hva målet med Doavisa er og oversikt over de ulike utgavene av Doavisa og hva de handler om. Denne får skolen av sanitetslaget slik at de selv kan vurdere om de ønsker å kopiere opp og sende ut til alle foreldre ved skolen.

Vi har hatt flere møter med referansegruppa underveis i prosjektperioden og de har vært med på å se både på innhold og valg av illustratører til Doavisa.

4.1.2 Tilby et års abonnementsordning på Doavisa

Vi har valgt å gå bort fra tanken om abonnementsorsning. Årsaken til dette var at vi ønsket at ungdomsskolene skulle få alle utgavene av avisa samtidig slik at de kunne tilpasse opphenging av aviser etter de temaene de tar opp på skolen igjennom året. Utgavene av Doavisa er derfor ikke nummerert. Dette gjør det mulig for skolene å bestemme at for eksempel utgaven om sex skal henge opp i uke sex når skolene har sex som tema.

Vi har derfor valgt å selge ferdige pakker av Doavisa. Hver pakke inneholder 20 rammer, 8 utgaver av Doavisa i 20 eksemplarer og en brukerveiledning både til sanitetslaget og ungdomsskolen. Å gå for denne løsningen har og vært betydelig enklere administrativt både for prosjektgruppa og for sanitetslagene.

Vi har hatt tett samarbeid med NKS i dette prosjektet og de har vært vår promoteringsplattform. Doavisa ble lansert i mai 2019, det ble da lagt ut en sak om det på NKS sin hjemmeside. De sanitetslagene som ønsket å bestille Doavisa ble henvist videre til en egen mail som vi har opprettet til Doavisa.

Vi har gjort mye markedsføring for å nå ut med informasjon om Doavisa. Vi har blant annet fått ut en nettsak om Doavisa på NKS sine nettsider slik at sanitetslagene kan lese om avisa, Doavisa har vært tema på NKS sine fylkesårsmøter i 2019/2020. Vi har sørget for å sende ut Doavisa til regionene slik at de kan vises frem både på fylkesårsmøter og ved andre anledninger. Doavisa har og fått sin egen Facebookside hvor vi legger ut ny informasjon om avisa. Vi oppfordrer de lokale sanitetslagene til å sende oss bilder av avisa når de har blitthengt opp på skolen slik at vi kan legge det ut på Facebooksiden.

Av informasjonsmateriell til doavisa, har vi fått produsert både flyers, roll-up og forstørrede plakater som vi har benyttet oss av i promoteringsarbeidet.

I prosjektbeskrivelsen er det satt som målsetting å selge 30 pakker av Doavisa. Det var stor interesse for Doavisa, og allerede før vi lanserte avisa hadde vi nesten 30 sanitetslag på bestillingslista. Per dags dato har vi solgt over 70 pakker av Doavisa. Det er stadig stor interesse for Doavisa og vi vil fortsette å trykke nye opplag og selge den også etter prosjektperioden.

4.1.3 Resultater og tilbakemeldinger på Doavisa

Doavisa har fått svært gode tilbakemeldinger både fra ungdommer, Skoler og sanitetsforeninger. Elevene har gitt tilbakemelding om at dette er et nyttig produkt som gir de god informasjon om temaer som de selv har etterspurt eller savnet i undervisningen og ellers. Ungdomsskolene har gitt tilbakemelding om at dette er et produkt som kommer i

tillegg til undervisningen og derfor gir elevene ekstra støtte og kunnskap på viktige temaer. De liker og at det ikke krever noen undervisningstid og at de selv kan bestemme rekkefølgen på avisa slik at de kan tilpasse avisa etter de temaene de satser på i skolen. Sanitetsforeningene påpeker at dette er et helt unikt produkt og en helt ny måte å samarbeide med skolene på. De liker at det er et konkret produkt å samle inn penger til å kjøpe og ikke minst er noe som er rettet mot ungdommer, en gruppe sanitetsforeningene ofte har som målsetting å nå. Doavisa sørger på denne måten for ny og god kunnskap til elevene på ungdomsskolen og en helt ny måte for sanitetsforeningene å nå ut til denne målgruppen på.

4.1.4 Videre planer

Doavisa for ungdomsskolen har vært veldig populær og siden interessen er stor både hos sanitetsforeningene og ungdomsskolene vil vi fortsette å selge avisa også etter prosjektperioden.

Vi har i tillegg fått mange henvendelser fra andre målgrupper som videregående skoler, voksenopplæring, barneskoler og barnehager om at de også ønsker seg ei doavis med innhold som passer deres målgruppe. De gir oss tilbakemelding på at dette er et format som vil passe til mange grupper dersom man jobber med å tilpasse tema, tekst og illustrasjoner. På bakgrunn av disse henvendelsene har prosjektgruppa utarbeidet en søknad om Doavis for elever i videregående skole som vi har sendt inn til stiftelsen Dam.

REFERANSER

Bendixen, M., & Kennair, L. E. O. (2014). *Resultater fra prosjekt Seksuell helse og trakassering i videregående opplæring 2013-2014*. Psykologisk Institutt, NTNU.

KRIPOS (2016): *Seksuelle overgrep mot barn under 14 år*.

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/kripos/Vedlegg_3798.pdf

KRIPOS (2014): *Voldtektssituasjonen 2014*.

https://www.politi.no/vedlegg/lokale_vedlegg/kripos/Voldtektssituasjonen_2014.pdf

Sex og Politikk (2015): *Erfaringskonferanse om seksualundervisning – en komplett rapport*.